

**РЕГІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ
ДОВКІЛЛЯ ТА ЗБАЛАНСОВАНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

**Міжнародна наукова конференція
за участю молодих науковців**

ОДЕСА - 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

MINISTRY OF SCIENCE AND EDUCATION OF UKRAINE
Odessa State Environmental University

РЕГІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ ТА
ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
ЗА УЧАСТЮ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ
11 – 12 квітня 2024 р., Україна, м. Одеса

REGIONAL PROBLEMS OF ENVIRONMENTAL
PROTECTION AND BALANCED NATURE
MANAGEMENT

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
WITH THE PARTICIPATION OF YOUNG SCIENTISTS
April 11 – April 12, 2024, Ukraine, Odessa

Odessa – 2024

Odessa – 2024

УДК 502.1

P-31

Регіональні проблеми охорони довкілля та збалансованого природокористування: матеріали Міжнародної наукової конференції за участю молодих науковців. Одеса: ОДЕКУ, 2024. 246 с.

ISBN 978-966-186-286-8

У збірнику представлені матеріали Міжнародної наукової конференції за участю молодих науковців, які висвітлюють регіональні екологічні проблеми охорони довкілля та збалансованого природокористування, а також науково-методичні та прикладні аспекти їх вирішення.

Regional Problems of Environmental Protection and Balanced Nature Management: Proceedings of the International Scientific Conference with the participation of young scientists. Odesa: OSENU, 2024. 246 p.

The collected articles contain the proceedings of the International Scientific Conference for Young Scientists which address to the regional environmental problems and Balanced Nature Management as well as methodological and applied ways for finding solutions.

Редактори: проф. Сафранов Т.А., проф. Чугай А.В.

Editors: Prof. Tamerlan A. Safranov, Prof. Angelina V. Chugai.

ISBN 978-966-186-286-8

ЗМІСТ

1.	THE INFLUENCE OF GAS EMISSIONS AND THE IMPORTANCE OF SUSTAINABLE SOIL MANAGEMENT IN THE REPUBLIC OF SERBIA	11
	<i>M. Blagojević, M. Bajagić, J. Ignjatović</i>	
2.	DIGITAL TRANSFORMATION OF ENVIRONMENTAL EDUCATION IN UKRAINE	19
	<i>A. Chugai, T. Safranov, Y. Nikitchenko, O. Stepova, N. Maksiuta</i>	
3.	STUDYING THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON THE FISHERIES SECTOR IN UKRAINE	22
	<i>G.V. Krusir, M.R. Mardar, O.A. Sahdieieva</i>	
4.	FORMATION OF ECO-INDUSTRIAL PARKS IN THE MYKOLAIV REGION IN THE CONTEXT OF REGION SUSTAINABLE DEVELOPMENT	26
	<i>O.A. Litvak, G.G. Trokhymenko, N.I. Magas</i>	
5.	ENERGY CONSERVATION IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS	29
	<i>V.Ya. Mindyuk, H.M. Hrytsulyak, A.O. Kotsyubinsky</i>	
6.	CO-OCCURRENCE OF CYANOTOXINS AND PHYCOTOXINS IN THE SOUTHEAST ASIAN LARGEST BRACKISH WATER LAGOON TAM GIANG - CAU HAI (VIETNAM)	33
	<i>D. Sahoo, T. Nguyen-Quang, N. Bouaïcha, T.G. Hang-Nguyen, T.T. Hoai Ho, T.T. Hang Phan, N. Tran, D.T. Huong Hoang, H. Binh Ngo</i>	
7.	MEDICINAL, AROMATIC, SPICE PLANTS: BIODIVERSITY, PHYTOCHEMISTRY, BIOACTIVITY AND THEIR PROCESSING INNOVATION	34
	<i>I. Salamon</i>	
8.	ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF GREENING OF THE URBAN ENVIRONMENT	40
	<i>V.I. Savinovska, T.M. Yatsyshyn, H.M. Hrytsulyak</i>	
9.	РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ПИЛУ В МОРСЬКИХ ПОРТАХ УКРАЇНИ ПРИ ПЕРЕВАНТАЖЕННІ СИПКИХ ВАНТАЖІВ	45
	<i>М.В. Балаклеїнко, С.М. Юрасов</i>	
10.	ВПЛИВ БІОСУРФАКТАНТІВ НА МОРФОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ РОСЛИН ЗА РОСТУ НА ПОРОДНИХ ВІДВАЛАХ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ	47
	<i>А.Р. Баня, Т.Я. Покиньброта, О.В. Карпенко</i>	

11.	АНАЛІЗ КОНТЕЙНЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМ ЗБИРАННЯ ТПВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ <i>В.І. Бредун, П.Ю. Остріжнюк, V. Vambol</i>	49
12.	ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ДЖЕРЕЛ НЕЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ МІСТА ХАРКІВ <i>С.В. Бурченко, Г.О. Вінниченко</i>	53
13.	ПРОБЛЕМА МАЛИХ ВОДОТОКІВ НА ТЕРИТОРІЇ ІВАНО- ФРАНКІВСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ <i>А.І. Вацеба, М.М. Орфанова</i>	55
14.	ПЕРЕХІД ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ – ЕКОЛОГІЧНІ ЗОВНІШНІ ЕФЕКТИ ТРАНСПОРТУ В ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД РЕКОНСТРУКЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ <i>Н.В. Внукова, А.А. Каменєв</i>	58
15.	СУЧАСНА ОЦІНКА ЯКІСНОГО ТА КІЛЬКІСНОГО СТАНУ ВОД РІЧКИ ДЕСНА В МЕЖАХ УКРАЇНИ <i>Г.М. Вовкодав, Є. Пертняк</i>	61
16.	ОПТИМІЗАЦІЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОЧИСТКИ СТІЧНИХ ВОД ТОВ «ОДЕСЬКИЙ ЗАВОД КЛАСИЧНИХ ВИН» <i>Г.М. Вовкодав, Г.І. Румянцев</i>	66
17.	ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ <i>Я.О. Вознюк</i>	70
18.	РОЗШИРЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ДІАПАЗОНУ КОВИЛИ ПІРЧАСТОЇ <i>О.Р. Волощук, О.М. Масюк</i>	73
19.	АНАЛІЗ НАСЛІДКІВ ВПЛИВУ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ПРИРОДНІ СКЛАДОВІ В УКРАЇНІ <i>О.М. Ганошенко</i>	77
20.	ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ ЯК ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ЕКОЛОГІЧНИХ УМОВ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ <i>Н.В. Грабко, Г.М. Вовкодав, М.В. Коваленко</i>	81
21.	РОЛЬ ФАКТОРІВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ФОРМУВАННІ СМЕРТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВІД COVID-19 <i>Н.В. Грабко, А.В. Колісник</i>	86
22.	БІОКЛІМАТИЧНІ УМОВИ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ВАГОВОГО ВМІСТУ КИСНЮ В ПОВІТРІ) <i>Н.В. Грабко, М.Ю. Скалозуб</i>	91

23. ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ФАКТОР ПРИГНІЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ЗЕЛЕНОЇ ЗОНИ МІСТ 95
А.А. Гречко
24. ЗАСТОСУВАННЯ ЛАТЕРАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ ДЛЯ ВИРШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ 98
О.Р. Губанова
25. ОЦІНКА ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ДВОРІЧАНСЬКИЙ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ 102
І.О. Губар, С.П. Нагаєва
26. АНАЛІЗ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВОЇ МІНЛИВОСТІ ІРИГАЦІЙНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ВОД РІЧКИ КОГІЛЬНИК (ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ) 105
А.В. Довгань, С.М. Юрасов
27. АНАЛІЗ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВОЇ МІНЛИВОСТІ ІРИГАЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ВОД РІЧКИ ХАДЖИДЕР (ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ) 107
В.М. Кір'янов, С.М. Юрасов
28. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ПІДТРИМАННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ 110
В.Р. Ковалишин
29. ПРОБЛЕМА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ТА ПРИВАТНІ ПРИСАДИБНІ ДІЛЯНКИ ЯК ОБ'ЄКТИ ОХОРОНИ РІДКІСНИХ ВИДІВ РОСЛИН 114
С.І. Кожушко, О.М. Масюк
30. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ УТИЛІЗАЦІЇ ХАРЧОВИХ ВІДХОДІВ 117
М. Корбут, W. Lutek, P. Бойко, М. Мальований, І. Тимчук, В. Жук
31. АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (НА ПРИКЛАДІ ЖИТОМИРСЬКОЇ ТГ, УКРАЇНА) 121
М. Корбут, М. Мальований, W. Lutek, P. Бойко, І. Тимчук
32. ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ ОКУПАЦІЇ НА БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК «АСКАНІЯ-НОВА» 125
Н.О. Корінець
33. ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВОДОЙМ МІСТА ЛЮБОТИН ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 129
О.М. Крайнюков, І.А. Кривицька, М.М. Щокіна, О.М. Проненко

34. ВПЛИВ НАЛАГОДЖЕНИХ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ І ПРОГРАМ НА СТАН ВОДНИХ РЕСУРСІВ 132
І.М. Куліш
35. ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ РІШЕННЯ ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ВІДХОДІВ КАВОВОЇ ГУЩІ (НА ПРИКЛАДІ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРОЄКТУ «ЗІГРІВАЙ») 134
Т.В. Кундельська, Г.М. Грицуляк, В.М. Боднарчук
36. ОРГАНІЧНА АКВАКУЛЬТУРА ЯК ВЕКТОР СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ 138
Л.Є. Купінець, О.М. Шершун
37. СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В РАЙОНАХ РОЗТАШУВАННЯ КОМПРЕСОРНИХ СТАНЦІЙ 143
Ю.Д. Михайлюк, М.Т. Темченко
38. РАРИТЕТНА ФЛОРА ЯК СКЛАДОВА ЯКОСТІ ДОВКІЛЛЯ НИЖНЬОГО ПРИСАМАР'Я 146
Б.І. Мицик, О.М. Масюк
39. SWOT-АНАЛІЗ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРОЦЕДУРИ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ 151
А.М. Мозговий, А.А. Мозгова
40. СТАН ЧЕРВОНОКНИЖНИХ РОСЛИН ВОЛНОВАСЬКОГО РАЙОНУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 154
А.С. Морозовська, О.М. Масюк
41. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТРОВОЇ ТА СОНЯЧНОЇ ЕЛЕКТРОГЕНЕРАЦІЇ В ЗАГВІЗДЯНСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ 158
Н.М. Москальчук
42. СИНТЕЗ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ДЛЯ ОЧИЩЕННЯ СТІЧНИХ ВОД ВУГЛЕЦЕВИХ МАГНІТНИХ АДСОРБЕНТІВ 162
Н. Нагурський, М. Мальований, І. Bordin
43. ОЦІНКА ТЕХНОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ПОВІТРЯНИЙ БАСЕЙН ОКРЕМИХ ОБЛАСТЕЙ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ У ДОВОЄННИЙ ПЕРІОД 165
М.В. Недострелов, А.В. Чугай
44. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ВНЕСЕННЯ АЗОТНИХ ДОБРІВ ПІД ОЗИМУ ПШЕНИЦЮ В УМОВАХ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ 168
П.С. Нікітін, В.Г. Ільїна
45. АНАЛІЗ ВПЛИВУ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА СТАН СИСТЕМ ВОДОПОСТАЧАННЯ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 170
А.М. Новікова, В.І. Мохонько

46. ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АГРОСЕКТОРУ 173
Н.І. Носова
47. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ ЕКОЛОГО-СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРЕМЕНЧУЦЬКОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЗОНИ 177
І.І. Петряшев, О.В. Харламова
48. ПОТЕНЦІАЛ УТВОРЕННЯ БІОГАЗУ З ПОЛІГОНІВ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ 182
В.Ю. Приходько, О.Б. Бойцун
49. ОЦІНКА ВІНОСУ БІОГЕННИХ РЕЧОВИН ЗІ СТОКОМ ВОДИ РІЧКИ ДУНАЙ 185
М.Є. Романчук, З.Г. Веслогузова
50. ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 188
Є.В. Сакур, А.О. Литвин, Є.С. Несвятинська
51. ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОЦІНКИ ЕКОСИСТЕМНИХ ПОСЛУГ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ СИСТЕМ 189
Т.А. Сафранов
52. ПЕРЕРОБКА ЕЛЕКТРИЧНИХ КАБЕЛІВ З МЕТОЮ МІНІМІЗАЦІЇ РІВНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ 194
В.Ф. Синящик, О.В. Харламова
53. СТРУКТУРА УГРУПОВАНЬ ФІТОПЛАНКТОНУ ТА ЯКІСТЬ ВОДИ РІЧКИ СТУБЕЛКА 197
І.Л. Суходольська, І.В. Ковальова, Б.П. Масовець
54. ОЦІНКА ВПЛИВУ ТЕХНОГЕННО НАВАНТАЖЕНОГО АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ НА НАСЕЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО МІСТА 202
Є.В. Тарабан, К.В. Белоконь
55. ЧАСОВА МІНЛИВІСТЬ ПОКАЗНИКІВ І ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОД (НА ПРИКЛАДІ РІЧКИ ДНІСТЕР) 205
В.В. Терземан, С.М. Юрасов
56. ЗНИЖЕННЯ СУМІСНОГО АНТРОПОГЕННОГО ВПЛИВУ НА ПІДЗЕМНІ ВОДИ 207
А.О. Тітова, В.М. Шмандій, О.О. Бортник
57. ПОТЕНЦІЙНІ ЗОНИ ВТОРИННОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВОД ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЧОРНОГО МОРЯ, СФОРМОВАНІ ВНАСЛІДОК РУЙНУВАННЯ ДАМБИ КАХОВСЬКОЇ ГЕС 210
В.А. Торгонський, Д.В. Кушнір, Ю.С. Тучковенко

58. ОЦІНКА СТАНУ, ДОСВІДУ ТА ПОТРЕБ У НАПРЯМКУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА 213
Г.Г. Трохименко, Н.І. Магась, О.А. Літвак
59. ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ВОДНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ 218
О.М. Хоменко, І.В. Драченко
60. ПРОЄКТ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: СТРАТЕГІЇ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ АНТРОПОГЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ 221
О.К. Христенко
61. ОЦІНКА ВПЛИВУ АНТРОПОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ 225
Д.В. Чайковський, С.П. Нагаєва
62. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ МАЛИХ РІЧОК ЗА БІОНАКОПИЧЕННЯМ РАДІОНУКЛІДІВ АБОРИГЕННОЮ ІХТІОФАУНОЮ 230
Х.М. Черевко, О.Ю. Сухарева, С.М. Сухарев, Р.Т. Марійчук
63. КОАГУЛЯНТИ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ МЕТОД ЗНЕЗАРАЖЕННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ 233
Ю.В. Честних, Г.Г. Трохименко
64. ЕКОЦИД КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА 235
Л.Л. Чорногор, А.Н. Некос
65. СТАН ПОВІТРЯНОГО БАСЕЙНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ У ДОВОЄННИЙ ПЕРІОД 241
А.В. Чугай, Л.Р. Белашева
66. ЦИРКУЛЯРНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З НЕБЕЗПЕЧНИМИ ВІДХОДАМИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ 244
Н.Й. Шуптар-Пориваєва

У вказаних зонах моря рекомендовано проводити контрольний моніторинг забруднення вод речовинами токсичної дії після сильних штормів.

Особливості розповсюдження шлейфу мінеральної зависі та просторово-часова мінливість її концентрацій визначаються характером циркуляції вод на акваторії північно-західної частини Чорного моря та властивостями самої зависі.

Перелік посилань

1. Deltare. D-Flow Flexible Mesh – Computational Cores and User Interface – User Manual, version: 2023, SVN revision: 78723. Delft, the Netherlands URL: https://content.oss.deltares.nl/delft3d/D-Flow_FM_User_Manual.pdf (дата звернення: 30.02.2024).
2. NCEP GFS 0.25 Degree Global Forecast Grids Historical Archive. URL: <https://rda.ucar.edu/datasets/ds084.1/> (дата звернення: 30.02.2024).
3. Debol'skii V.K., Zeidler R., Massel S. et al. Dynamics of Channel Flow and Litodynamics of the Sea Coastal Zone. 1994.
4. Тучковенко Ю.С., Кушнір Д.В., Овчарук В.А., Соколов А.В., Коморін В.М. Особливості розповсюдження в морі розпріснених і забруднених перехідних вод з Дніпровсько-Бузького лиману після руйнування греблі Каховського водосховища. *Український гідрометеорологічний журнал*. 2023. № 32. С. 95 – 114.

ОЦІНКА СТАНУ, ДОСВІДУ ТА ПОТРЕБ У НАПРЯМКУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

*Трохименко Г.Г., д.т.н., проф., Магась Н.І., к.т.н., доц.,
Літвак О.А., к.е.н., доц.*

*Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, Україна
antr@ukr.net*

18 вересня 2023 р. виповнилось 103 роки Національному університету кораблебудування імені адмірала Макарова (МКІ, УДМТУ, НУК) – закладу вищої освіти, який визначав життєвий і творчий шлях багатьох людей, спроектував вектор розвитку м. Миколаїв, заклав фундамент вітчизняної науки кораблебудування та сформував відповідні освітні традиції. За роки свого існування університет підготував біля 110 тис. висококваліфікованих фахівців для підприємств й організацій України та багатьох країн світу.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК) є провідним вищим навчальним закладом в Україні, який здійснює підготовку фахівців для суднобудівної та суміжних галузей промисловості, морегосподарського комплексу й інших галузей економіки України та зарубіжних країн [1].

НУК готує висококваліфікованих фахівців за 31 спеціальністю, 52 освітніми програмами бакалаврського рівня та 55 програмами магістерського рівня [2].

У НУК функціонує 32 наукові школи, які очолюють науковці зі світовим ім'ям – академіки, члени-кореспонденти галузевих та міжнародних академій наук. В університеті сформована й успішно діє інфраструктура планування та проведення наукових досліджень, основу якої складають: науково-експертні ради, науково-технічні ради за напрямками досліджень, наукові школи.

Системи управління університетом діє відповідно до вимог світових та європейських стандартів і рекомендацій з урахуванням цілей сталого екологічного розвитку [1, 3].

Діагностику середовища непрямого впливу на організацію розробки стратегій управління сталим розвитком університету було виконано методом оцінювання та аналізу економічних, технологічних, соціальних, політичних факторів, тобто за допомогою *PEST*-аналізу. Використання цього методу дозволило виявити ті фактори зовнішнього середовища, які найбільше впливають на організацію розвитку університету у напрямку сталого екологічного розвитку, а також передбачити динаміку впливу цих факторів (сприятливу чи несприятливу):

– Серед *політичних чинників* зовнішнього середовища непрямого впливу найбільш суттєвими є: широкомасштабна воєнна агресія РФ проти України та запровадження воєнного стану; бойові дії на території країни; формування нової державної політики в освітній галузі, проведення освітніх реформ; недосконалість законодавчої бази, громадське невдоволення політикою та новими реформами Міністерства освіти і науки України; зниження державної підтримки в підготовці фахівців та зменшення кількості місць за державним замовленням; адаптації законодавства та соціальних практик до норм ЄС; політичне співробітництво та стратегічне партнерство з країнами світу; політична підтримка з боку країн ЄС та інших країн світу.

– Серед *економічних чинників* виділено: високий рівень інфляції та кризові явища в економіці країни; втрата значної частини економічного потенціалу країни в результаті повномасштабної війни; залишковий принцип формування бюджету у сфері освіти; недостатність бюджетного фінансування сфери освіти і науки; посилення конкуренції на ринку надання освітніх послуг; підвищення мінімального рівня зарплати; зміна кон'юнктури ринку трудових ресурсів (поява нових професій та галузей економіки з високою мобільністю робочої сили); фінансова підтримка та гуманітарна допомога від країн ЄС та інших країн світу.

– До *соціальних чинників* зовнішнього впливу нами віднесено: негативну демографічну ситуацію та активні міграційні процеси (відтік населення); зниження рівня матеріального забезпечення населення,

погіршення якості життя; гуманізацію і демократизацію освіти, оновлення форм і засобів навчання; зростання інтересу до фундаментальної суспільно-гуманітарної освіти та аспектів сталого розвитку; значну кількість населення з вищою освітою; недостатню кількість на ринку праці фахівців з інженерно-технічних спеціальностей та надлишок фахівців гуманітарних спеціальностей; систему вищої освіти України, що розвивається та змінюється під впливом європейської інтеграції та глобалізації; поширення інформації про якість освітніх послуг за допомогою різних засобів інформації; недостатній рівень заробітної плати і соціального пакету науково-педагогічних працівників, що знижує престижність професії викладача вищої школи; конкуренцію між вітчизняними та іноземними університетами.

– *Технологічні чинники* – прискорення темпів науково-технічного прогресу; розвиток інформаційно-комунікаційних технологій; недостатній розвиток та відставання матеріально-технічної бази закладів вищої освіти; акцент на самостійні форми навчання, розвиток дистанційної освіти; впровадження інноваційних освітніх систем і технологій в напрямку інтеграції в європейський освітній простір; застосування кредитно-модульної системи ECTS з метою підвищення рівня академічної мобільності студентів; тенденції впровадження «зелених» технологій для екологічного відновлення та енергетичної незалежності України і переходу до сталого розвитку.

З метою формулювання і вибору стратегії університету щодо впровадження напрямків сталого розвитку, за результатами проведеного *SWOT*-аналізу було виявлено найхарактерніші для університету сильні та слабкі сторони (табл. 1), можливості та загрози для реалізації вибраних напрямків (табл. 2).

У напрямку формування сталого розвитку вищої освіти та післявоєнного відновлення України в діяльності університету вже прийняті наступні кроки:

- розробка, впровадження та підтримка ефективної системи управління якістю, що сприяє всебічному та стійкому розвитку університету, відповідно до вимог ISO 9001:2015 (наявність відповідних сертифікатів);
- підготовка, участь та підтвердження статусу дослідницького національного закладу вищої освіти, планування й контроль виконання заходів щодо дотримання відповідності вимогам акредитаційних агенцій, освітніх стандартів та класифікаційних товариств;
- використання сучасних інформаційних технологій в навчальному процесі та впровадження автоматизованої системи управління АСУ «ВНЗ»;

Таблиця 1 – Загальні характеристики сильних і слабких сторін НУК імені адмірала Макарова, що використовуються у *SWOT*-аналізі

Потенційні внутрішні переваги	Потенційні внутрішні недоліки
<ol style="list-style-type: none"> 1. Значний накопичений досвід університету щодо управління освітнім процесом. 2. Наявність чітко сформульованих місії і цілей діяльності університету. 3. Позитивні репутація та імідж університету. 4. Відкриття нових спеціальностей з урахуванням розвитку галузевих перспектив. 5. Наявність аспірантури, докторантури. Відбуваються захисти дисертацій. 6. Високий рівень наукового потенціалу, досвідчений професорсько-викладацький склад. 7. Використання інноваційних освітніх технологій. 8. Активна робота щодо цифровізації та формування єдиного інформаційного простору НУК. 9. Наявні традиції і активна робота студентського самоврядування. 10. Доступна вартість навчання. 11. Налагоджені міжнародні науково-освітні зв'язки. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Руйнування головного корпусу й інших об'єктів інфраструктури університету в результаті воєнних дій. 2. Робота в умовах постійного стресу, повітряних тривог та обстрілів. 3. Мобілізація працівників університету до лав ЗСУ. 4. Кадрові втрати викладачів та співробітників. 5. Зменшення міжнародних контактів, візитів й обмінів. 6. Обмеження щодо можливостей та вимог практичної підготовки студентів. 7. Недостатнє матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу та наукової діяльності. 8. Зменшення фінансування університету з боку держави, інфляція і суттєве підвищення цін на комунальні послуги.

– створення умов для стабільного фінансового стану університету на основі поступового збільшення надходжень до спеціального фонду за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб, розвитку міжнародної освітньої діяльності, науково-дослідної, інноваційної та господарської діяльності;

– формування системи моральних і матеріальних стимулів та заохочень (персональні надбавки, доплати, гранти, призи) за творчі досягнення і винятковий внесок у вирішення ключових завдань університету;

– розробка та впровадження спеціальних навчальних дисциплін чи окремих тем і змістових модулів, що висвітлюють аспекти сталого розвитку, для здобувачів певних освітніх програм.

З урахуванням виявлених факторів впливу, можливостей та перспектив організації розвитку університету у напрямку сталого екологічного розвитку, в подальшому передбачаються наступні кроки:

– подальша модернізація змісту освіти та структури освітніх програм, приведення їх у відповідність до світових стандартів та тенденцій розвитку вищої освіти;

Таблиця 2 – Загальні зовнішні можливості та загрози для НУК імені адмірала Макарова, що використовуються у *SWOT*-аналізі

Потенційні зовнішні можливості	Потенційні зовнішні загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Популяризація університету, підвищення його рейтингу та подальше зміцнення іміджу НУК в місті, державі, світі. 2. Побудова ефективної системи стратегічного управління університетом відповідно до вимог світових та європейських стандартів та рекомендацій. 3. Зростання ролі науки та науково-дослідної підготовки фахівців 4. Розвиток матеріально-технічної бази освітнього процесу та науково-дослідної діяльності університету. 5. Розширення спектру науково-освітніх послуг та вихід на нові сегменти ринку. 6. Більш активне залучення бізнес-організацій (стейкхолдерів) до співпраці, профорієнтації та організації практики студентів. 7. Розвиток міжнародної та вітчизняної міжвузівська співпраці для обміну досвідом, підвищення кваліфікації викладачів та життєвої і професійної орієнтації студентів. 8. Підвищення рівня знань викладачів і студентів щодо механізмів реалізації концепції сталого розвитку та повоєнного відновлення України. 9. Розвиток університету як центру кораблебудівної освіти і науки в Україні 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складна політична та економічна ситуації в країні. 2. Реформа державної стратегії розвитку освітньої сфери. 3. Ініціатива Міністерства освіти і науки України щодо процесів об'єднання вищих навчальних закладів. 4. Зниження якості довузівської підготовки. 5. Від'їзд потенційних абітурієнтів за кордон та до університетів західної частини країни. 6. Зниження мотивації щодо навчання у студентів. 7. Невизначеність у плані особистісно-кар'єрної перспективи студентів (безробіття). 8. Зміна ситуації на ринку праці та зниження попиту на ряд спеціальностей. 9. Глобалізація освітнього простору, посилення конкуренції не лише на рівні регіону та країни, а й поява закордонних конкурентів.

- інтеграція наукової (науково-технічної) діяльності у світовий інноваційно-науковий простір, підвищення ефективності інноваційної діяльності, комерціалізація наукових розробок, залучення позабюджетних коштів на науково-технічні розробки, покращення грантової діяльності;
- побудова єдиного інформаційного простору, діджиталізація на усіх ланках університету;
- розширення пакета соціальних послуг для співробітників університету;
- подальший розвиток міжнародного співробітництва та різноманітних освітніх, наукових, культурних програм, представництв університету за кордоном;

- підтримка наукових досліджень у галузі сталого розвитку та напрямів зеленого повоєнного відновлення України;
- подальше інтегрування питань сталого розвитку в існуючі освітні програми всіх рівнів, програми навчальних дисциплін, у зміст просвітницьких заходів, розробка нових вибіркових курсів даного спрямування;
- запровадження складових екологічного спрямування та соціальної інклюзії в програми підвищення кваліфікації працівників університету:
- надання послуг з підвищення кваліфікації сторонніх осіб з окремих питань у сфері екології, охорони навколишнього середовища та сталого природокористування;
- реалізація заходів із популяризації результатів наукових досліджень та прикладних розробок екологічного спрямування;
- використання енергозберігаючих технологій та інших природоохоронних заходів в господарській діяльності університету для підвищення еколого-економічної безпеки міста та регіону і формування екологічної свідомості працівників і студентів університету;
- орієнтація на вирішення проблем громади, сприяння розвитку волонтерських рухів, зв'язків із громадськістю, формування культури соціальної відповідальності;
- розробка політики сталого розвитку НУК імені адмірала Макарова.

Перелік посилань

1. Статут державного вищого навчального закладу «Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова». 2016. 39 с. URL: <https://nuos.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/Statut-2016-so-skanami-stranic.pdf> (дата звернення: 15.03.2024).
2. Звіт про діяльність за 2023 рік ректора Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова Євгена Івановича Трушлякова. Миколаїв: НУК, 2024. 217 с.
3. Місія та стратегія розвитку Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. 2021. 2 с. URL: <https://nuos.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/misiya-ta-strategiya.pdf> (дата звернення: 15.03.2024).

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ВОДНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

Хоменко О.М., к.х.н., доц., Драченко І.В., здобувач

*Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, Україна
o.khomenko@chdtu.edu.ua*

Військові дії на території України наносять значний негативний вплив на екологічний стан довкілля цих територій. Однією з найважливіших екологічних проблем в Україні під час російської агресії стало забруднення

Наукове електронне видання

РЕГІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ ТА
ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
ЗА УЧАСТЮ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ
11 – 12 квітня 2024 р., Україна, м. Одеса

Матеріали конференції

(українською та англійською мовами)

Видавець і виготовлювач

Одеський державний екологічний університет
вул. Львівська, 15, м. Одеса, 65016
тел./факс: (0482) 32-67-35
E-mail: info@odeku.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5242 від 08.11.2016